

Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungi protokoll nr 9

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 10. juuni 2019

Algus 11.10, lõpp 12.35

Juhataja: Tõnis Mölder (esimees)

Protokollija: Terle Kask (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Urmas Espenberg, Hele Everaus, Liina Kersna, Helmen Kütt, Signe Riisalo, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev

Komisjoni ametnikud: Tiina Runthal (nõunik-sekretariaadijuhataja), Heidi Barot (nõunik), Helgi Kundla (nõunik)

Puudus: Priit Sibul

Kutsutud: rahvastikuminister Riina Solman ja kantsler Lauri Lugna (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade rahvastikuminister Riina Solman tegevusvaldkonnast
3. Kollektiivse pöördumise "Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!" edasine menetlemine komisjonis
4. Kollektiivse pöördumise "Eesti vajab kanepireformi!" arutelu
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu sotsiaalkomisjoni nädala (10.06.2019-14.06.2019) töökava.

Komisjoni istung esmaspäev, 10.06.2019 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade rahvastikuminister Riina Solman tegevusvaldkonnast
3. Kollektiivse pöördumise "Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!" edasine menetlemine komisjonis
4. Kollektiivse pöördumise "Eesti vajab kanepireformi!" arutelu
5. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 11.06.2019 kell 14.00

1. Väljasõiduistung Sotsiaalkindlustusametisse. Kohtumine peadirektor Egon Veermäega.

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Urmas Espenberg, Hele Everaus, Liina Kersna, Helmen Kütt, Tõnis Mölder, Signe Riisalo, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

2. Ülevaade rahvastikuminister Riina Solman tegevusvaldkonnast

Riina Solman andis komisjonile ülevaate rahvastikuministri tegevusvaldkonnast. Ta märkis, et kuna rahvastiku küsimused ei puuduta ainult sotsiaalpoliitikat, vaid väga palju ka rännet, siis on rahvastikuministri koht loodud Siseministeeriumi juurde. Sotsiaalministeeriumiga on jõutud kokkuleppele, et 1/3 laste ja perede osakonnast (perepoliitika kujundamine) läheb üle Siseministeeriumisse ning Sotsiaalministeeriumisse jäävad sotsiaalhoolekanne ja lastekaitse küsimused. Rahvastikuministri juurde luuakse rahvastiku- ja perepoliitika osakond, mille juhataja leidmiseks on konkurss välja kuulutatud. Minister märkis, et tegemist on laiema valdkonnaga, kui praegu Sotsiaalministeeriumis laste ja perede osakonnas perepoliitika kujundamine. Soov on saada teaduslikku vaadet ning kõikides ettepanekutes on plaanis tugineda uuringutele ja reaalsele olukorrale. Koalitsioonilepingu kohaselt on kavas ellu viia meede perede abistamiseks eluasemega. Kokkuleppele on jõutud ka haridus- ja teadusministriga rahvuskaaslaste programmi rahvastikuministrile üle andmise osas. Minister lausus, et peaministri korraldusega kuuluvad rahvastikuministri vastutusvaldkonda rahvastiku- ja perepoliitika, globaalne eestlus, kodanikuühiskond, usuasjad ja tagasipöördujatega seotud küsimused.

Helmen Kütt märkis, et 2010. aastal loodud Sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakond on oma töös tuginenud väga palju erinevatele uuringutele ja akadeemilisele koostööle. Ta küsis, kuidas on planeeritud peresid abistada eluasemega? Vaadates 2019. aasta eelarvet, siis üürikorterite programm on lõpetatud, kuna selleks enam raha ei ole.

Riina Solman lausus, et hindab väga Sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakonnas tehtud tööd. Minister lisas, et mis puudutab perede abistamist eluasemega, siis KredExi meede on üks võimalikke abivahendeid, kuid enne ettepanekute välja pakkumist on kavas seda teemat arutada koos majandus- ja taristuministri ning regionaalministriga.

Liina Kersna tundis huvi, milline on rahvastikuministri nägemus selles osas, kuidas hoida välismaal elavate eestlaste identiteeti ja sidet kodumaaga?

Riina Solman vastas, et Kultuuriministeeriumis ning Haridus- ja Teadusministeeriumis on sellega varasemalt tegeletud ning teatud programmid on juba käivitatud. On näha, et ka väliseestlaste kogukondadel endal on suur huvi ja soov kontakti hoida. Minister märkis, et nendega, kes on läinud Eestist ära mujale õppima või tööle ning kes ei soovi tagasi tulla, on kindlasti oluline hoida sidet. Nende huvi oma kodumaa vastu on jätkuv ning meie huvi peaks olema varustada neid võimalike kultuuri või keeleõppe programmidega ja toetada seda, et nad oleksid mujal maailmas Eesti kultuuri kandjad. Eestisse tagasipöördujatele on kavas luua nn ühe ukse teenus, et aidata ja nõustada inimesi elu- ja töökoha ning lastele koolikoha leidmisel jms. Siinkohal on äärmiselt oluline ka Eesti riigi enda hoiak, et tagasipöördujad on siia oodatud.

Signe Riisalo märkis, et ei pea perepoliitika viimist Siseministeeriumisse õigeaks. Vaadates Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi, siis ei jää sealt mitte kuidagi sellist muljet, et tegemist oleks tervikliku lähenemisega. Ta soovis teada, millised on rahvastikuministri uued ideed ja ettepanekud perepoliitika valdkonnas ning mis on kahe ministri vahel teemade jagamise kasutegur?

Riina Solman vastas, et saab uute ideede ja ettepanekutega tulla välja alles siis, kui on saanud ülevaate olemasolevast ja on seda analüüsinud. Valitsuse strateegiline lähenemine, võrreldes varasemaga, on olnud see, et paljud ministrid on väljatöötamiskavatsustes või programmides kaasvastutajaks. Laste ja perede osakonna jagamisel lähtuti eelkõige Sotsiaalministeeriumi soovist mitte tuua üle neid valdkondi, mis on seotud sotsiaalkaitsega ja Sotsiaalkindlustusameti koostööga.

Urmas Espenberg märkis, et tagasirände agentuur oli üks EKRE programmi nõudmisi juba 2015. aastal. Ta küsis, kes selle valdkonnaga tegelema hakkab ja mis plaanid selles osas on?

Riina Solman vastas, et koalitsioonilepingu kohaselt luuakse tagasipöördujatele institutsioon, mille ülesandeks on nõustada peresid ja üksikisikuid, et lihtsustada Eesti elukorraldusega taas harjumist, elu- ja töökoha ning lastele koolikoha leidmist jms. Arutelud selle raames on veel käimas, küll aga on Haridus- ja Teadusministeerium toomas ühe spetsialisti üle rahvastiku- ja perepoliitika osakonda, kes hakkab tegelema otsesemalt globaalse eestluse küsimusega. Oma panuse annab sinna ka Välisministeerium.

Urmas Espenberg küsis, millised on plaanid kolmandate laste sündimuse suurendamiseks?

Riina Solman vastas, et kui vaadata Statistikaameti 9. mai pressiteadet, siis sündide arvu suhteliselt järsku kasvu võib seostada riiklike toetuste suurenemisega kolme- ja enamalapselistele peredele. See näitab, et peredel, kus on kaks last ja soovitakse kolmandat, on tihti materiaalsed mured ning kindlustunde andmine neile materiaalse toe näol aitab neil oma unistuse kolmanda lapse osas täita. Minister märkis, et hea koostöö kõikide riigi institutsioonide vahel on oluline. Kindlasti tehakse edaspidi koostööd Sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakonnaga ning moodustamisel on ka rahvastikukriisi lahendamise probleemkomisjon. Lisaks sellele loodi eelmisel aastal Pere Sihtkapital Sihtasutus, mis liigub rahvastikuministri haldusalasse.

Liina Kersna tundis huvi, millised on rahvastikukriisi lahendamise probleemkomisjoni, rahvastikuministri ja Pere Sihtkapitali Sihtasutuse rollide jaotus?

Riina Solman vastas, et ei ole veel kohtunud Pere Sihtkapitali Sihtasutuse ega Riigikogu rahvastikukriisi lahendamise probleemkomisjoni liikmetega, kuid nendega kohtumised seisavad lähiajal ees.

Helmen Kütt tegi ettepaneku, et komisjon võiks kohtuda Pere Sihtkapitali Sihtasutusega, et saada ülevaade nende tegevusest ja plaanidest.

Signe Riisalo lausus, et riigi eelarvest ei ole praegu perelepitusele lisavahendeid planeeritud või saadud, küll aga on Sotsiaalministeeriumis Euroopa Majanduspiirkonna Norra finantsvahendid perelepituse süsteemi arendamiseks. Ta soovis teada, millised on plaanid selles osas, kui perelepituse teema on nüüd rahvastikuministri valdkonnas. Ta lisas, et suur roll selles osas on Justiitsministeeriumil ning täiesti selgelt on perelepitus Justiitsministeeriumis seotud kahe olulise valdkonnaga, millest üks on kohtumenetlus laiemalt ning teine on perekonnaõigus. Ta küsis, milline on rahvastikuministri nägemus, kas elatise, suhtlusõiguse ja hooldusõiguse osas on võimalik rakendada perelepitust kui sellist?

Riina Solman vastas, et kohtub lähiajal justiitsministri ja sotsiaalministriga, et neid küsimusi arutada. Ta märkis, et selline jaotus, mida peaks edasi arendama rahvastikuminister ja mis peaks jääma Sotsiaalministeeriumi haldusalasse, sai kokku lepitud Sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakonnajuhataja ja sotsiaalministri ettepanekuid silmas pidades.

Helmen Kütt küsis, kas Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse osakonnaga plaanitakse koostööd teha või on kavas sealt midagi üle tuua ning millised on plaanid rahvuskaaslaste programmiga?

Riina Solman vastas, et teatud funktsioonid tulevad üle, aga mis puudutab olemasolevaid programme, mis lõppevad aastal 2020, siis neid teeb edasi Kultuuriministeerium koostöös rahvastikuministriga. Rahvuskaaslaste programmi koostamine liigub edaspidi rahvastikuministri alla.

Tõnis Mölder küsis, kas lähiajal on plaanis uurida Eestist lahkumise põhjuseid? Ta märkis, et kui aastaid tagasi lahkuti Eestist peamiselt palga tõttu ning mindi nendesse riikidesse, kus eestlaste kogukond oli kasvamas või juba loodud, siis nüüd on sihtriigid oluliselt muutunud ning lahkumise põhjusteks on pigem töötingimused ja töökeskkond.

Riina Solman vastas, et kavatseb kohtuda Eesti Ametiühingute Keskliidu juhiga, et arutada koostöövõimalusi. Samuti tuleb koostööd teha siseministriga, kes tegeleb töörandega. Kui võimaldada riigis tööranne, odavat palgajõudu ja meie oma inimeste palgatase ei tõuse, siis väljaränne peatada on keeruline. Statistikaameti andmetel lahkus Eestist kõige enam mehi vanuses 25-44 ja seda eelkõige palga tõttu.

Hele Everaus arvas, et kindlasti on vaja edaspidi mõelda ja teha tööd ka inimeste suhtumise ja hoiakute osas.

Riina Solman nõustus, et tegemist on väga olulise teemaga ja sellega tuleb tegeleda.

Liina Kersna küsis, kas nende eestlaste abikaasad, elukaaslased ja lapsed, kes on teisest rassist ja rahvusest, on siia sama palavalt tagasi oodatud? Ta märkis, et kui räägitakse sellest, et riik oma hoiakuga peab tunnustama ja innustama seda, et sünniks rohkem lapsi ja et Eestisse tuleksid tagasi need, kes on siit kunagi ära läinud, siis viimasel ajal kõlanud väljaütlemised ei tekita kuidagi sellist riiklikku hoiakut, et need inimesed on siia teretulnud.

Riina Solman vastas, et see on oluline teema püstitus, mis puudutab sallivust, arusaamist, mõistmist ja avatust. Kindlasti on need pered ja nende perede liikmed Eestisse oodatud. Ta lisas, et väljaütlemisi peaks poliitiline kultuur iga erakonna puhul korrigeerima. Nii nagu siseriiklikult nii ka väljapoole peaks suunama siiski Eestit edendavaid sõnumeid.

Lauri Lugna lisas, et pereränne on tulenevalt Euroopa Liidu õigusest igati lubatud. Kui vaadata 2018. aasta andmeid pererändes osalenute kohta, siis kõige rohkem inimesi tuli Venemaalt (385), seejärel Ukrainast (270), Valgevenest (58), Ameerika Ühendriikidest (37) ja Indiast (35).

3. Kollektiivse pöördumise "Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!" edasine menetlemine komisjonis

Otsustati:

3.1. Saata Eesti Teaduste Akadeemiale kiri ja paluda nende arvamust kollektiivse pöördumise "Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!" kohta (konsensus: Urmas Espenberg, Hele Everaus, Liina Kersna, Helmen Kütt, Tõnis Mölder, Signe Riisalo, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

4. Kollektiivse pöördumise "Eesti vajab kanepireformi!" arutelu

Heidi Barot andis komisjonile ülevaate seni menetletud ja praegu menetlusse antud kanepiteemaliste kollektiivsete pöördumiste kohta. Ta märkis, et eelmise koosseisu Riigikogu komisjonid arutasid kanepiteemalisi kollektiivseid pöördumisi kolmel korral. Esimest pöördumist arutas õiguskomisjon ja teist kahte arutas sotsiaalkomisjon üheaegselt. Riigikogu juhatuse 04.06.2019 otsusega võeti menetlusse Oskar-Aleksander Lesmenti k.a 6. mail algatatud kollektiivne pöördumine "Eesti vajab kanepireformi!" ning see edastati menetlemiseks sotsiaalkomisjonile. Ühtlasi palus Riigikogu juhatus sotsiaalkomisjonil pöördumise menetlemisel kaasata ka õiguskomisjoni, majanduskomisjoni ja rahanduskomisjoni.

Komisjon otsustas kollektiivse pöördumise "Eesti vajab kanepireformi!" arutelu jätkata sügisistungjärgul ning kaasata menetlemisse õigus-, rahandus- ja majanduskomisjon.

5. Info ja muud küsimused

Hele Everaus andis komisjoni liikmetele ülevaate 20. mail Brüsselis toimunud üritusest „Annual Convention for Inclusive Growth „The future of Social Europe post 2020“.

Komisjon arutas sotsiaalkomisjoni ja kultuurikomisjoni ühise istungiga seonduvat.

Tõnis Mölder märkis, et sotsiaalkomisjon otsustas 3. juuni istungil teha kultuurikomisjonile ettepaneku korraldada augustis sotsiaalkomisjoni ja kultuurikomisjoni ühine istung erivajadustega laste hariduse teemal. Kultuurikomisjon on andnud teada oma soovist korraldada ühine istung sotsiaalkomisjoniga sügisistungjärgul.

Liina Kersna tegi ettepaneku kutsuda arutelul osalema ka Õiguskantsleri Kantslei esindajaid.

(allkirjastatud digitaalselt)
Tõnis Mölder
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Terle Kask
protokollija